

Leszkay András bácsi Moha-meséje

Fogorvosnál

Történt egy délben – nyolcéves koromban –, hogy amikor ebéd közben inni akartam egy nagyot, a hideg víztől fájdalom nyilallt a fogamba. Édesanyám észrevette, és így szólt: „Úgy látszik, kilyukadt a fogad! Szombaton úgyis be kell menni Vácra, te is velünk jössz, és elmegyünk a fogorvoshoz.”

Ebben a pillanatban megkezdődött bennem egy fázásféle érzés. Ebéd után édesanyám megnézte a fogamat, és elszörnyedt: „Hú, de nagy lyuk!” A fázás érzése erősebb lett: „De ugye, azért nem biztos, hogy ki is kell húzni?” Elhangzott az első megnyugtató: „Ha ki kell húzni, meglátod, csöppet sem fog fájni.” Rémulten néztem édesanyámra: „Meglátom? Hát bizony ki kell húzni?”

Amikor beléptem a szobánkba, és leültem az íróasztalkámhoz, Gyopár bátyám mesterkél hangú panasszal felkiáltott: „Jaj, de rengeteg leckém van! Félek, hogy ma el sem jutok a játszórétre.” Tudtam, mit jelent az, hogy másról beszél, és nem a fogorvosról. Ezt jelentette: „Íme, milyen tapintatos vagyok! Igyekszem elterelni a figyelmedet a rád váró szörnyűségekéről.” Időnként komoly arccal nézett rám, és a tekintete ezt fejezte ki: „A te bőrödben sem szeretnék lenni!” – és a belső fázás most már külső borzongásban, lúdbőrözésben is jelentkezett.

A tanulással legelőször Ugri Bugri, az öcskös szokott elkészülni, és rögtön el is szokott ugrabugrálni a játszórétre. Ezen a napon azonban megvárt engem. Jólesett a figyelme, de egyszersmind végigfutott rajtam a hideg. A rám váró szenvedések tiszteletét éreztem ki belőle, különösen abból, hogy bal oldalamon lépegetve betegápolói gondossággal kezét nyújtotta egy-egy korlát nélküli palló előtt, és elrugdosta utamból a nagyobb köveket.

Ütközben talákoztunk nagynénémmel, Borbála nénnel, és nagybátyámmal, Tömzsi bácsival. Amikor megmondtam, hogy szombaton fogorvoshoz kell mennem, Borbála néni elkapta rólam a tekintetét, és a távolba nézett, s

mintegy a börsönyi hegyeknek mondta: „Ennek mindnyájan ki vagyunk téve.” Aztán rögtön másról kezdett beszélni. Tömzsi bácsi azonban harsányan kiáltott: „Fogorvos! Hiszen az semmi! Nehogy félj tőle, Moha öcsém! Annyi az egész: Happ! – és már kinn is van.” Eközben azonban gyors mozdulatokkal simogatta is a fejemet, és rémületbe ejtett vele, mert úgy gondoltam, félelmem nem indokol ekkora simogatást. Bizonyára a rám váró szenvedés miatt sajnál. Mint kornyadozó virágot az eső, úgy üdített fel, hogy a játszórégi kistörpék sem hallgatni nem igyekeztek a fogorvosról, sem megnyugtatót nem akartak. Magatartásuk, mint Ugri Bugrié is, ezt fejezte ki: „Fogorvoshoz menni nagyon rossz, de hát mit tegyünk?!” Belső vacogásom tomboló ihaj-csuhaj hangulattá alakult. Olyan vadul, lázas duhajsággal játszottam, ahogyan egy halálra ítélt dorbézolhat a siralomházban élete utolsó estéjén.

Hazafelé menet másik nagynénémmel, Mályva nénnel találkoztunk. Ő is a megnyugtatók csoportjához tartozott: „Semmi az, Mohácska! Csak annyi, mint egy bolhacsípés, a legjobban teszed, ha nem is gondolsz rá.” A belső fázás gyorsan visszatért. Mert ha csakugyan bolhacsípés, akkor miért ne gondolhatnék rá?

Másnap, szerdán, ebéd előtt óriási öröm ért. Észrevettem, hogy mozog a fájós fogam. Rohantam édesanyámhoz a konyhába: „Mozog a fogam! Nem kell fogorvoshoz menni, magától ki fog esni!” De édesanyám határozott hangon kijelentette: „Akkor is megyünk a fogorvoshoz. Inkább szenvednél vele hónapokig, mint hogy megszadulj tőle egy pillanat alatt?”

Ez nagyon fontos szó volt. Elin-dított bennem ugyanis egy olyan gondolatsort, amelynek a végén kipattant a fejemből egy találmány, mégpedig olyan találmány, amely – nyugodtan mondhatom – boldoggá tett.

Aznap délután Ugri Bugri megint megvárt, kísért, én meg részvétének a melegénél enyhíteni

próbáltam belső fázásomat, és félig neki, félig magamnak, mintegy hangosan gondolkodva ezt motyogtam: „Tulajdonképpen nem is a fogorvostól szeretnék szabadulni, hiszen az csak egy pillanat, egy-két perc, és lehet, hogy nem is fog fájni, hanem ettől az érzéstől szeretnék szabadulni, amit azóta érzek, amióta tudom, hogy menni kell. Vizsga előtt is az volt a rosszabb, hogy féltem, hogy rosszul fogok felelni. Ha előre beletnyugodtam volna, hogy az sem baj, ha nem fogik tudni egy szót sem, akkor rögtön elmúlt volna az a...” Ezt a mondatot már nem is fejeztem be, hanem megálltam, és rábámultam Ugri Bugrira, aztán felkiáltottam: „Hát megvan! Megvan a megoldás! Megmenekültem! És milyen egyszerű! Azért félek a fogorvostól, mert nem akarok beletnyugodni, hogy majd fájdalmat kell éreznem. De ha előre beletnyugszom a fájdalomba, ha elhátározom, hogy fájjon, ahogy akar, bánom is én, akkor már nincs mitől félnem. Öcsikém! Vége a bajnak, éljen a nyugalom!” Boldogságomban szaladni és énekelni kezdtem egyszerre: „Föl, föl, vitézek a csatára, a szent szabadság oltalmára...”

Ugri Bugri mellettem futott, ő is fújta a dalt, és nevetett velem érző örömben. Amikor pedig megelégettem az ujjongást, ő elébem állt: „Moha! Hiszen te hős vagy!” Most én nevettem: „Dehogyan vagyok hős; kópé vagyok, meg akartam szabadulni valami rossztól, és sikerült. Ennyi az egész!” De hiába is tiltakoztam, továbbra is hősnek tekintett. A köveket többé nem rugdosta előttem, de ha leejtettem valamit, ugrott, és tisztelettel felémelte.

A játszórétiekre nem tett ekkora benyomást a találmányom. Figyelmesen meghallgatták, elégedetten elmosolyodtak. Pojácá mintegy mindnyájuk nevében megpaskolta a fejemet: „Van itt ész, törökméz!” – és már játszottak is tovább. Csak Nagy Pici jött oda hozzám kételkedő mosollyal: „Most már csakugyan nem félsz egy csöppet sem? Egy icipicit

sem?” Láttam rajta, tudja, hogy igazat mondok, mégis úgy ingatta a fejét, mintha nem hinné. Játzsásomat nem tette duhajjá a réműlet, a megkönnyebbüléstől leltem benne százszorosan több örömet, mint másokor.

Még világos volt, amikor hazavertünk. Szüleink a verandán ültek vendégeinkkel, Borbála nénnel, Mályva nénnel és Tömzsi bácsival. Megörültem, hogy megbámultathatom velük nagyszerű találmányomat, és felrohantam hozzájuk.

„Óriási újság van! Nem félek már egy icipicit sem a doktor bácsitól, mert rájöttem, hogyha abban reménykedem: csak bolhacsípés lesz, meg csak annyi, hogy „Happ!” – akkor félek. De ha belenyugszom, hogy rettenetesen fog fájni, és azt mondom: Fájni fog, hát fájni fog! Oda se neki! – akkor megszűnik a félelem.” A verandán ülők komolyan öszenéztek, aztán édesanyám felém nyújtotta a kezét: „Jaj, kisfiam, annak persze örülök, hogy már nem félsz, de azért az ilyesmit elhatározni...?”

Ekkor mind a három vendég egyszerre szólalt meg: Borbála néni háromszor egymás után megrázta a fejét, és minden rázaskor ezt mondta: „Ez sok! Ez sok! Ez sok!” Mályva néni nevetni kezdett: „Jaj, édes gyermekem, elég, ha abban megnyugszol, hogy csak annyi lesz, mint egy bolhacsípés.” Tömzsi bácsi hozzám szaladt, magához szorított, gyors mozdulatokkal simogatta a fejem tetejét, és ezt mondta: „Túlozni nem kell! Csak annyi lesz, hogy Happ!” De édesanyám oda szólt hozzánk: „Lehet, hogy annyi se! Ne félj egy csöppet se, kisfiam, nem fog fájni!” Felkiáltottam: „De hiszen mondom, hogy már nem félek! Éppen ez a nagyszerű! Éntőlem fájhat, ahogy akar, tyuhaj!” – és elfutottam Ugri Bugrival.

A szombatig hátralevő időt valóságos mámorban töltöttem. Most már nem teremtettek bennem vacogást sem a tapintatosan hallgatók, sem a megnyugtatók, sőt elteltek órák, másfél órák is anélkül, hogy eszembe jutott volna, hogy szombaton reggel fogorvoshoz megyünk.

Ki sem tudom mondani, milyen remek érzés volt azzal a gondolat-talánom ki a száját a fogorvos-si székben: „Fájjon, ahogy akar, bánom is én!”

Vártam a fájdalmat. Egyszerre csak így szólt a fogorvos bácsi: „Na, öblítsd ki a szádat, Mohácska!” Rábámultam. De ő a fogamat

nézegette a fogóban, mert akkor már kint is volt.

Ugri Bugri, aki akkor elsőbe járt, tanítás után kijött elém a magyar-kúti vasútállomásra. Tudtam, mit jelent kérdező tekintete, és már a kocsni lépcsőjénél válaszoltam rá: „Egy csöppet sem fáj! Semmit sem érzem!” Ezt felelte: „Jaj, de jó!” – és jobbról is, balról is megcsókolt.

Délután a játszóréten minden csoport abbahagyta a játékot, és odakiállítottak nekem: „Na, mi volt, Nagyon fáj?” „Egy csöppet sem”, mondtam. Erre egyesek ugyanazt felelték, mint Ugri Bugri: „Jaj, de jó!” Mások ezt mondták: „Tiszta szerencse!” Nagy Pici azonban vihogni kezdett: „Akkor hát kár volt elhatározni azt az egészet!” De Rezeda rákiabált: „Miért volt kár? Legalább nem félt tőle! En is el fogom határozni, ha majd kell: Fájjon, ahogyan akar!”

Uzsonnaidő táján, amikor hazavertem, rokonaink múltkori társasága ismét a verandán beszélgetett szüleimmel. Amikor felmentem, hogy uzsonnázzam, úgy vettem észre, mosolygást fojtottak el. Miután köszöntem, és az asztalhoz ültem, csönd vett örül. Aztán Borbála néni így szólt: „Hát mondd csak, Mohácska! Hogyan bírtad azt a rettenetes fájdalmat?” Elmosolyodtam, és két kézzel megfogtam a bögrémet, hogy így: „Ugy bírtam ki, hogy nem fáj egy csöppet sem.” Elmosolyodott Borbála néni is: „Na látod!” Feleltem a bögrét, inni akartam, de akkor Mályva néni felnevetett: „Na látod, kár volt olyan nagy dolgot csinálni belőle!” Tömzsi bácsi, mivelhogy mellettem ült, áttette a karját a vállamon, arcom és a bögre közé hajolt, és harsányan kacagott: „Kárba vészett, hogy akkora hős voltál!” – és ekkor mindnyájukból kirobbant a ne-

vetés. Tartottam magam előtt a bögrét, és bámultam a kávé köralakú, remegő tavát, és éreztem, hogy kinyomul arcomra, és terjed, erősödik rajta az elvörösödés. Mint fuldokló hajótörött, aki mentőövet keres a hullámokon, úgy kaptam rá a tekintetemet szüleim arcára. De édesapám is mosolygott, édesanyám meg – bár szánakozva, de – őszintén nevetett. Nem akartam, hogy lássa a társaság, amint sírok, letettem a bögrét, felálltam, és meg sem fordulva kiáltásukra – „De Mohácska, mi bajod, gyere vissza!” – elrohantam a kertbe.

Körülbelül egy év múlva megfájdult egy másik fogam, megint ebéd közben történt. Édesanyám ebéd után megnézte, és kijelentette: „Holnapután megyünk Vácra a fogorvoshoz!”

Ugri Bugri már tanulás közben is tisztelettel pillantgatott rám, és megint megvárt, kísért a játszórétre, de nem betegápolói magatartással jött: mellettem, peckesen lépdelt, folytonosan nézett engem. Egyszerre csak ragyogó arccal így szólt: „Tudom, hogy megint elhatározta, fájhat akár milyen rettenetesen, nem törődöl vele, előre belenyugszol!” Válaszom rövideje és hangom közömbössége által akartam tudatni vele, nem szívesen beszélek erről, és meg sem álltam a válaszhoz, pedig nagy szót mondtam ki: „Nem, öcskös! Nem határozta el, szégyellem a múltkorit is, hogy olyan nagy dolgot csináltam a fogorvosból.”

Ugri Bugri azonban megdöbbenve megállt: „Nem határozta el?” – és szinte gyanakodva kérdezte, mintha hibát firtatna: „Talán már nem félsz, hogy fájni fog?” Most már megálltam magam is, és elgondolkodtam: Félek is, nem is. Hiszen valószínűleg nem fog fájni, de lehetséges, hogy fájni fog. Mindegynek éreztem.

Az öcskös arcán még nagyobb lett a megdöbbenés. „Mindegy?” Most már valósággal vádolt a szava: „Moha! Te nem mondasz igazat! Te már nem félsz a fogorvos-tól!” Elmosolyodtam: „Csakugyan, most, hogy mondd, úgy érzem, nem félek.” Azzal indulni akartam. De Ugri Bugrit annyira lesújtotta, amit megtudott, hogy észre sem vette, már mennék. A közeli kerítéshez lépegetett – majdnem tá-molygott –, leült a kőpadkára, és maga elé meredve, nagyon szomorúan rebegte: „Nem félsz! Milyen kár! Olyan gyönyörű volt, hogy hős vagy!”